

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

De disciplina, & moribus. Cap. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11399

semper singulis octo diebus: qui alicui sodalitia B. Virginis sunt adscripti, eius leges, & instituta ea de re seruent.

Prima quoque cuiuslibet mensis Dominica die, & solennibus item totius anni diebus festis, sacram Eucharistiam sumant: in Adventu verò, & Quadragesima, singulis saltem quindecim diebus: quod idem Diaconi, & Subdiaconi semper præstent.

Quotiescunq; autem sumunt, siue in Ecclesia Metropolitana, siue in Ecclesia Seminarij, aut alia quapiam, superpelliceum induant: idemque faciant, quotiescunq; Reuerendis. Archiepiscopo celebrante, ipsi adfuerint.

Post sacram verò communionem in Ecclesia persistentes, in aliqua pia eiusdem Mysterij meditatione quadrantis horæ spatio versentur; nec inde prius discedant, quàm per ædituum signum campanæ datum audierint.

Singuli in Cœnaculo concionentur, prout moniti fuerint; & semel saltem in hebdomada se in sacris ritibus, & ceremonijs ad Ecclesiam spectantibus exercent, nisi aliter expedire censebitur.

Opera pietatis, si quando illis à Rectore permittum fuerit, studiosè præstent; præcipuè verò in concionandi munere, si modò Diaconi sint, publicè se exercent, impetrata prius per Rectorem à Reuerendissimo Archiepiscopo facultate.

De disciplina, & moribus. Cap. III.

Quomodo se gerant erga superiores.

Superioribus omnes, & singuli debitam obedientiam, & obseruantiam omnino præstent; coram Rectore autem, nec caput operiant, nec assideant, vbicunq; illi sint, nisi prius ab eo iussu fuerint.

Quòd si Prælati aliquis, aut vir insignis interfit, caput non tegent, donec iterato admoniti fuerint.

Si quid à Rectore petierint, repulsamq; tulerint, taciti acquiescant; quòd si videatur eidem in memoriam reuocandum, id postero die facere possint; amplius nullo modo, nisi noua intercedente causa.

Dum aliquid à Rectore petunt, rei,

loci, & temporis rationem habeant; vò scilicet nihil contra leges, & instituta, nisi urgente necessitate, petant; nihil tempore orationis, aut studijs dicato; nihil in templo, vel in Sacristia, præsertim si tunc Superior sit celebraturus, aut Missam paulò ante perfecerit.

Erga Rectore ea sint animi affectione, qua filij erga patrem: Ab eo si quid præter voluntatem imponitur, aut negatur, id existiment ad vtilitatem suam referri, pro certo habentes, superiores ad id multis duci causis, quæ adolescentès plerunq; lateant.

Eidem Rectori liberè suos sensus exponant, vt illis prout opus fuerit consulat; cum nihil sit difficilius adolescenti, quàm immoderatis animi affectionibus per se moderari.

Quapropter literas neq; mittant ipsi, neque ad se missas aperiant, priusquam Rectori ostenderit.

Qui aliqua in re Seminarij leges violarit, Rectorem conueniat, seq; delicti sui, ac erroris accuset.

Si quid ex illis Reuerendis. Archiepiscopus scire voluerit, id simpliciter, sincereq; aperiant.

Quòd si crimen aliquod suum deferri contingat, auctorem non querant; rescientes autem, nullam malè erga illum affecti animi significationem dent; contentur potius in posterum meliores fieri, neque ea admittere, propter quæ merito possint accusari.

Officium aliquod domi gerentibus omnes pareant in ijs rebus, quæ ad eorū officium pertinent.

Memor sit vnusquisq; vocationis sue, eoq; nomine sæpè Deo gratias agat, coneturq; maxime, vitam, vt clericum decet, instituere: Cum tam multæ vtilitates ex boni, tot detrimenta ex mali vitæ Sacerdotis proficiantur.

Modestiam vbique seruent, in Ecclesia præcipuè, Dormitorio, Cœnaculo, ac extra domesticos parietes; cum illa adolescentiæ peculiare sit ornamentum.

Caueant igitur, nè oculos huc illuc circumferant; nè loquantur altius, præsertim si multi sint; nè strepitum excitent; nè nimis festinanter incedant.

Quam erga se ipsos cautione adhibeant.

In mensa loco sibi assignato assideat, nec panem detegant, nec edendi initiū sumant, priusquam id à Rectore fieri viderint, vel eo absente, ab illo, qui eius partes eo loco geret: ibique silentium, modestiam, honestatem, temperantiam adhibeant.

Ad ea quæ leguntur, vel à concionatore dicuntur, diligenter attendant, ex hisque aliquem fructum percipere studeant.

Cum silentium, permultum ad pacis pietatisque conservationem, ad studia, ad multas perturbationes evitandas conferat; nunquam colloquantur, nisi de rebus necessarijs; idque præcipue ante, & post Orationem, Missam, examen conscientiae, sanctissimorum Pœnitentiae, ac Eucharistiae Sacramentorum perceptionem; præterquam relaxationis tempore, quo de rebus vtilibus sermones habere, sine tumultu tamen, licebit. Vitent autem minus honesta verba, inanesque colloquutiones: Alios inter loquendum ne carpant, aut quoniam modo lædant: neque verò se ipsi laudent, nisi cum ad proximi fructum id est necessariò faciendum.

In omnibus actionibus, motu corporis, & verbis, elationem, ac superbiam fugiant; cum ea homines Deo inimicos, & cæteris odiosos reddat.

Pertinaciã præter cætera devitent: in omnibus humilitatem, ac mansuetudinem præferant.

Vt multorum malorum occasio tollatur; nullus omnino pecuniam apud se habeat; quòd si apud quempiam nummi reperti fuerint, præterquam quòd vel congregationi, vel pauperibus clericis adiudicabuntur, prout Rectori videbitur; is præterea graues pœnas dabit.

Poterit tamen illos apud eum, qui cõstitutus fuerit, deponere, per quæ cum opus sit, in res necessarias de licentia Rectoris scripto exarata insumantur.

Nullus comedat, ac ne aquam quidè bibat, extra tempora consueta; illis tamen exceptis, quibus propter ætatem à Rectore fuerit concessa facultas: ac proinde nullus promptuarium, culinam, aut alia eiusmodi loca ingredi audeat; ne

Cœnaculum quidem, nisi cum prandendum sit, aut cenandum.

Sexta feria, cœna, præterquam tempore Paschali, abstineant, acetario, vel alio leui additamento contenti.

In vigilijs, quæ in tabula dierum festorum edita commendantur, ab esu carniū abstineant.

Conueniant omnes ad res cõmunes, in Ecclesiam, in Cœnaculum ad primam Mensam, in locum recreandis animis assignandum, & ad alia huius generis, idque etiam si peculiaribus occupationibus concionum, aliarumve eiusmodi rerum impediti teneantur: nec inde absque venia discedant, priusquam id absolutum fuerit, cuius causa conuenerint. Qui secus fecerit, grauius punietur. Sic in alijs rebus, publica semper priuatis anteponant.

Dato mane surgendi signo, statim cõsurgant omnes; celeritate in omnibus vtantur; ac demum omnia statis temporibus peragant.

Munditiei corporis, rerumque suarum studiosi sint. Otium verò, ac desidiam fugiant; quæ cum Ecclesiasticos omnes dedecet, tum eos potissimum, quibus aliorum cura committenda est.

Si quid amissum inuenerint, ad Ministrum deferant, vt qui amiserit statim inueniat; omnisque propterea suspitionis causa euitetur.

Mutuam charitatem, ac benevolentiam omni studio amplectantur; vt quemadmodum debent, tanquam vnus corporis membra, perfectio amoris vinculo colligentur.

Aliorum defectibus compatientes, nihil in deteriorem, sed omnia in bonam partem accipiant.

Nihil inter ipsos differat, aut alter alteri præferatur, aut post habeatur, omni diuitis, & pauperis; nobilis, & obscuri discrimine sublato.

Alter alteri honorem exhibeat, præcipue in superiori ordine cõstituto, maximè verò si sit sacris initiatus.

Hoc enim, vel maximè mutuam alit benevolentiam, estque purgatæ conscientiae, & animi verè nobilis certissimum argumentum: non tamen [Reuerendi,] aut [Domini,] aut huius generis titulos

vsur-

Qua ratione in communi consuetudine vti debeat.

vsurpent: è contra verò ea loquendi ratione non vtantur, quæ morum rusticitatem coarguat.

Nullus nisi proprio, aut familiæ nomine quemquam appellet, nec ei quouis modo illudat.

Studeant in primis, vt pax, & concordia inter ipsos conseruetur, sublatis quàm fieri possit omnibus dissidijs, ac discordiæ causis: Si qua verò inter aliquos suboriatur offensiuicula, omnino tollatur; quos tamen, qui præsentibus adfuerint, Rectori significant: sin autem huic officio defuerint, eiusdem Rectoris arbitrio puniantur.

A priuatis amicitijs, nimiaq; inter se familiaritate abstineant; conuenticula ne agant, ex quibus multa damna in cõgregationibus existunt.

Quamobrem sine vilo discrimine cum omnibus versentur.

Nunquam verò separatim ab alijs inter se colloqui, aut esse liceat, nisi tres saltè, aut quatuor fuerint, præsertim autem relaxationis tempore.

Quas in alijs virtutes cernunt, eas in se ipsis exprimere certatim cõtendant; Humilitatis, obedientiæ, modestiæ exempli vicissim desumant; vitia si quæ forte in alijs perspexerint, vitent; Nullusq; tam sit impius, vt alios piè aliquid agentes, vituperare audeat; & Dæmonis officio fungens, eum ab operibus virtutum conetur abducere.

Qui aliquid minus laudabile in quoquam perspexerit, aut aliquem correctione, vel pœna dignum animaduerte rit, Rectorem statim commonefaciat: qui secus fecerit, tanquam malorum fautor punietur.

Nullus, siue ioco, siue quouis alio prætextu, alium tangere præsumat; quiq; se ab alio tactum senserit, Rectorem admoneat; alioqui eandem pœnam subibit, quæ ei qui tetigerit, arbitrio Rectoris grauius iniungetur.

Quo die relaxatur animus, ne ijs ludis se exerceant, qui in Concilio nostro Prouinciali nominatim vetiti sunt: poterunt autem, aut pila minori, aut globis ligneis per anulum ferreum impellendis, aut pyramidulis pila iaciendis (vulgò, giuoco de gli ossi,) aut alio eius-

modi non indecoro exercitationis ludiue genere vti, prout Rectori expedire visum fuerit: idque si domi maneant, tantùm à prandio; sin autem in villam exierint, etiã matutino tempore, si facultas detur.

Nullus alterius officium occupet: si quando verè legitimè impeditus, proprium alteri committendum sit, reprimùm cum Superiore communicata, modestè, non cum imperio faciat.

Quòd si illud ad ea, quæ Ecclesiæ sunt, spectet, non nisi in eodem ordine constituto demandetur.

Nullus, nisi de Superioris licentia, dono, aut mutuo det quidquam, vel accipiat.

Qui cõtra fecerit, primùm re ipsa quã tradiderit, multetur; tum etiã graues errati pœnas luat.

Alterius dicta, vel facta ne quisquam curiosè inueltiget. Cum id animum à pietate, & à studijs auocet, & multas in adolescentum Collegijs plerunque perturbationes excitet.

Cum Reuerendissimus Archiepiscopus ad Seminarium se conferet, omnes ei aduentanti ad ianuam vsque Seminarij violaceis vestibus induti obuia prodeant, easque coram illo semper retineant, etiã cum in Cœnaculum prandendi causa venerit.

Idem seruetur arbitratu Rectoris in aduentu externi alicuius Episcopi, aut alterius viri Illustris in dignitate constituti, etiã laici.

Si verò idem Archiepiscopus, aut Episcopus Missæ sacrum facturus Ecclesiam ingreditur, eidem obuiam prodeuntes, superpelliceum induant.

Externis omnem honorem, vt par est, deferant, seque coram illis vbicunque fuerint, modestè gerant; non tamen eos alloquantur, aut per Seminarium deducant, nisi à Rectore obtenta facultate.

Quòd si aliquis vir Primarius ad Seminarium veniat, qui ab suis locis abfuerint, statim se ad ea in cubiculum recipiant; Si verò propter alicuius dignitatem eum ad ianuam suscepturi sint, post eius ingressum, statim ad sua loca reuertantur.

Famu-

Prout. s. tit.
de armis lu-
dis &c.

Famulis nihil imperent; nec cum ijs sine facultate agant quidquam, aut loquantur.

Quæ ad studia pertinent. Cap. IIII.

Quam diligentissimè incumbant in ea studia, quibus a Reuerendissimo Archiepiscopo per Rect. ad dicti fuerint; in iisque etiam præscriptum sibi ordinem seruent.

Præceptoribus suis honorem, reuerentiam, & obedientiam exhibeant; in gymnasio modestè versentur, lectiones attentè audiant, ex iisque fructum percipere studeant; nec eis è gymnasio sine præceptoris venia exire liceat.

Semper latinè loquantur, excepto versutino tempore post cœnam, & die ad relaxandum animum assignato.

Cantum, quæ firmum appellant, omnes ediscant; figuratum etiam ii, quibus a Rectore commissum fuerit; idque statim post prandium hora constituta.

Extra prædictum tempus, nullus nisi de licentia Rectoris canat, præterquam relaxationis die, festisque diebus statuta hora recreationis.

Eleganter omnes & graphicè pingere literas discant, præscripto tempore, sub præceptore qui ad id conductus fuerit.

De Vestitu. Cap. V.

Habitu non exquisito nimis, aut elegantis; rursus nec sordido, nec abiecto vtantur; cum vtrunque, ecclesiasticum præcipuè hominem maximè dedecet.

E cubiculo nemo exeat, nisi decenti vestitu ad præscriptam formam amictus, eoque circa corpus compositè accommodato; neque nisi decenter contexti, & cum subucula iaceant in lecto.

Vestes non ferant nisi laneas, easque non caudatas.

Pallium quod ferrarolum dicunt, ne ferant, nisi per pluias, aut causa itineris; neque novas vestes, aut alia integumenta sine Rectoris facultate conficienda curent.

Vestibus item non vtantur pelliceis, præsertim cum domo exeunt.

Caligæ, nec turgidæ sint, aut sectx, nec alterius quàm nigri coloris: Quod si alicui permittatur, vt dissectas gesser, eas supra genua nodo alliget.

Collaria artificiosè elaborata reijciant, nec camisas ad manus reflectant.

Superior vestis ad collum decenter adstricta sit: Eius manicæ, cum interioris tunicæ manicis æquentur.

Birretti, vt vocant, interior pars, nigri tantum sit coloris.

Pileum acuminatum ne gestent, isque tortili cingulo modico claudatur.

Chyrothecas non induant; nec cingula, aut vincula tibialium serica aut reticulata adhibeant.

Qui aliquod indumenti genus contra cõstitutiones apud se habuerit, præterquam quod illud distribuetur indigentibus; in eum præterea grauius animaduertetur; nec illi sacra ordinationis tempore literæ testimoniales de clericali vestitu concedentur.

De domesticis exercitiis, aliisque præstandis cum domo exeunt.

Cap. VI.

Vnusquisque lectum suum componat, è loco suo sordes omnes amoueat, omnibus in rebus munditiam ac nitore procuret, easque ordine dispositas habeat; & munera quæ sibi obuenerint, siue in cubiculo, siue foris, diligenter obeat.

Singuli in Mensa legant, & inseruiant, prout illis a Rectore præscriptum fuerit: eoque præse, nudato capite inseruiant.

Nihil perniciosius adolescentibus, ijs præsertim qui sub certa viuendi disciplina degunt, & literarum studiis dant operam, quàm sapius domi, multo magis per urbem vagari; estque hoc inanis cuiusdam leuitatis certissimum argumentum.

Quamobrem nullus a cubiculo, ne a suo quidem loco; nullus relaxationis tempore a loco constituto sine præfecti sui venia discedat.

Nullus ad ianuam accedat, viridariū, aut alienum cubiculū ingrediatur, nisi eius rei facultatè a Rectore obtinuerit.

G g g Nulli